

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

DOA/IN

Foto No.: 32855.

30 November 1950.

119952-10126 G.S.

ZEER GEHEIM.

Zijne Excellentie de Minister-President
 en alle Leden van de Ministerraad, alsmede
 de Staatssecretaris van Oorlog en Marine.

=====

Ik heb de eer Uwer Excellentie hiernevens ter
 voldoening aan het in de Ministerraad van 20 dezer
 gedane verzoek te doen toekomen een aantekening,
 samengesteld te mijnen Departemente, omtrent
 "Mogelijke oplossingen van het vraagstuk Nieuw-Guinea",
 waarin een zo volledig mogelijke opsomming is gegeven
 van alle denkbare vormen van afwikkeling van het
 Nieuw-Guinea probleem met - voor zover bekend - de
 bronvermelding.

Gezien het spoedige begin der onderhandelingen
 met Indonesie omtrent Nieuw-Guinea, heb ik mij ver-
 oorlofd afschrift van dit schrijven en van zijn
 bijlage rechtstreeks aan te bieden aan de leden
 van de Ministerraad en de Staatssecretaris van Oorlog
 en Marine.

DE STAATSSECRETARIS VAN BUITENLANDSE ZAKEN,

DOA/IN

Bijlage van 119952-10126 G1S.

Foto No.: 32855 A.

30 November 1950.

ZEER GEHEIM

MOGELIJKE OPLOSSINGEN VAN HET VRAAGSTUK NIEUW-GUINEA.
=====

A. Procedures.

1. Bilaterale onderhandelingen Indonesie-Nederland.

Indien deze onderhandelingen dreigen vast te lopen, zou eventueel kunnen worden overwogen, of een derde partij te hulp geroepen zou kunnen worden, om goede diensten te verlenen of te bemiddelen, b.v. de UNCI of één of meer vreemde mogendheden.

2. Arbitrage.

Indien de onderhandelingen vastlopen, zou kunnen worden overwogen de aangelegenheid aan arbitrage te onderwerpen, b.v. van

- a) het Uniehof; deze mogelijkheid werd genoemd door Ambassadeur Maramis en in September 1950 door een zegsman van Luar Negeri. Bij navraag op Luar Negeri door de H.C., antwoordde men echter ontwijkend.
- b) het Permanente Hof van Arbitrage; Het Persbureau Antara opperde deze mogelijkheid (21 Aug. 1950).
- c) een andere instantie (b.v. UNCI) of één of meer vreemde mogendheden.

3. Conferentie van een beperkt aantal belanghebbende mogendheden.

Nederland en Indonesie zouden enige andere belanghebbende mogendheden (Australie, Verenigde Staten, India) kunnen uitnodigen om gezamenlijk te trachten tot een oplossing van het probleem Nieuw-Guinea te komen.

Deze oplossing is o.m. bepleit door "de Tijd" (29 Sept. 1950), door Kol. Mathon van de Generale Staf en voorts ook door dit Departement (zo in de

brief van Min. v. B.Z. van 12 Aug. 1950 no. 81504-6579 G.S., waarin de nota van Dr. Hirschfeld aan een beschouwing wordt onderworpen, en in de inleiding van Bn. van Ittersum ter Ambassadeursconferentie in Aug. 1950). Hoewel het Departement bij deze gelegenheid geen concreet voorstel tot een dergelijke conferentie heeft geformuleerd, werd niettemin gewezen op de noodzakelijkheid om enige grote mogelijkheden mede bij een toekomstige bestuursvorm van Nieuw-Guinea te betrekken.

4. Behandeling in de V.N.

Bij mislukking der onderhandelingen zou de aangelegenheid aanhangig gemaakt kunnen worden bij de V.N. door Nederland en Indonesie gezamenlijk, dan wel door één hunner afzonderlijk, dan wel door de UNCI of door een derde mogendheid.

In de nota van Hr.Ms. Ambassade te Washington van 14 Juni 1950, no. 61672-4904 G.S. wordt gesteld, dat men kan "verwachten, dat zeker in de Algemene Vergadering en wellicht in mindere mate in de Veiligheidsraad - doch daar toch ook - een sterke tendenz zal bestaan om Indonesie te steunen".

De nota komt tot de conclusie, dat het "bepaaldelijk in het belang van Nederland is om te voorkomen, dat dit probleem in een van de organen van de V.N. überhaupt ter sprake komt".

Hier staat tegenover dat Hyde, een der medewerkers van Austin, aan Luns verklaarde dat hij niet dacht dat Nederland ernstige moeilijkheden zou ondervinden, indien de Nieuw-Guinea kwestie in Raad of Assemblee wordt gebracht (brief van Balluseck dd. 25 Aug. 1950 no. 88145-7153 G.S.).

-5-

Naar aanleiding van het bovenstaande zou men de conclusie kunnen trekken dat, indien Nederland zelf de zaak bij de V.N. aanhangig zou maken, dit zou moeten geschieden bij de Veiligheidsraad en niet bij de Alg. Vergadering.

B. OPLOSSINGEN IN MATERIELE ZIN.

1. Uitstel

De beslissing wordt hiermede opgeschort. De status quo blijft voorlopig gehandhaafd, al dan niet met nadere stipulering, dat de status quo betekent Nederlandse souvereiniteit.

Volgens de eerder genoemde nota van Hr.Ms.Ambassade te Washington, zou de Nederlandse Regering vermoedelijk bij de Verenigde Staten nog het meeste succes hebben, indien zij zou verklaren bereid te zijn de onderhandelingen na 1 Jan.1951 voort te zetten en zou pleiten voor verder uitstel voor een periode van "x" jaren.

Uit een schrijven van Jhr. Michiels van 20 Juli 1950 blijkt dat de heer Scott van het Foreign Office hem had medegedeeld, het voorlopig verkieslijk te achten een beslissing over Nieuw-Guinea nog enkele jaren uit te stellen. Volgens de aantekening van dit Departement voor de RAVI omtrent uitstel (brief van de Staatssecretaris v. B.Z. van 4 Oct.jl., no. 99810-8095 G.S.) zouden behalve Amerika, ook India en Pakistan op uitstel gezinspeeld hebben. Blijkens rapport van de heer van Hoogstraten, vertegenwoordiger van de Ned. industrie in Indonesie, over de situatie in Indonesie, heeft Ir. Djuanda destijds medegedeeld, dat het toenmalig Kabinet van Indonesie, en met name Hatta, er het meeste voor zou gevoelen,

het conflict inzake Nieuw-Guinea een paar jaar onopgelost te laten in de hoop op een oplossing in rustiger sfeer. Ook Roem zou uitstel een mogelijkheid vinden.

De Ambassadeursconferentie in Aug. jl. achtte het over het algemeen niet advisabel om uitstel voor enkele jaren te verkrijgen.

De Heer Lovink daarentegen meende, dat internationale steun afhankelijk zou zijn van de strategisch-militaire situatie in Europa en Oost-Azie. Indien de beslissing een jaar uitgesteld zou worden, zouden wij sterker staan, daar men zich in Amerika en Engeland sterker zou gevoelen een meer realistische politiek te voeren in Zuid-Oost-Azie. (Persoonlijke brief aan Dr. Boon dd. 22 Sept. 1950 no. 96987-7829 G.S.).

Ook de heer Lamping blijkt thans, volgens een zijner jongste telegrammen, voorstander van uitstel geworden te zijn. Hij noemt uitstel de "next best" oplossing, indien Nederland en Indonesië gezamenlijk niet tot overeenstemming zouden kunnen komen.

In dezerzijdse nota's (brieven van de Staatssecretaris v. B.Z. aan de RAVI dd. 4 Oct. 1950 no. 99810-8095 G.S. en dd. 15 Nov. 1950 no. 113563-9447 G.S.) is uitstel bepleit voor een periode van 5 jaar, of als uiterste concessie van minstens 2 jaar.

2. Nederland behoudt de soevereiniteit.

3. Nederland behoudt de soevereiniteit, met zekere beperkingen, in de vorm van zekere controle-rechten, economische en bestuurlijke concessies ten behoeve van

a) Indonesië;

Blijkens verschillende aanwijzingen is

deze oplossing voor Indonesie niet acceptabel.

Mr. Roem sprak op 7 Nov. met Minister van Maarseveen en zeide toen in antwoord op een suggestie van de laatste, dat Indonesie bij de onderhandelingen zou kunnen bedingen dat t.z.t. een plebisciet onder de Papua-bevolking zou worden gehouden; dat hem voor de tussentijd een gemeenschappelijk bestuur wellicht een oplossing leek. Het is echter niet duidelijk, of hij daarbij handhaving van de Ned. souvereiniteit wenste te accepteren. Waarschijnlijker is dat hij aan een condominium dacht.

- b) enkele andere belanghebbende mogelijkheden (eventueel gepaard aan een analoge bestuursvorm voor Australisch Nieuw-Guinea):

Primair wordt hierbij gedacht aan samenwerking met Australie en een toekomstige ontwikkeling, waarbij Nieuw-Guinea als een geheel wordt gezien. Onder vermindering van de trustschapsvorm zou echter medewerking gevraagd moeten worden van enige grote mogelijkheden, primair op het gebied van de defensie, daarnaast echter ook op financieel economisch en sociaal-cultureel gebied (nota DOA no. 78267-6220 G.S. van 24 Juli 1950 van het Ministerie v. B.Z.).

Ook in de brief van de Minister v. B.Z. aan de Minister-President van 12 Aug. 1950 no. 81504-6579, G.S., wordt een dergelijke oplossing bepleit. Als voordeel wordt genoemd dat financieel-economische steun van de betrokken mogelijkheden verkregen kan worden. Voorts dat door een zekere vorm van internationale controle het verwijt van kolonialisme minder steekhoudend wordt. Een oplossing in deze zin werd ook bepleit tijdens de Ambassadeurs-conferentie, welke zich hiermee kon verenigen.

Indien het niet mogelijk zou blijken, onder handhaving van de Ned. souvereiniteit een constructie als hier bedoeld te verwezenlijken, zou een vorm van internationalisering kunnen worden overwogen, zoals behandeld onder no. 6 en 7.

- c) Indonesie en enkele andere belanghebbende mogendheden.
- d) de V.N.

Voorts zou Nederland zich ten overstaan van de internationale wereld kunnen verplichten na verloop van een bepaald tijdsbestek de bevolking de mogelijkheid te geven zijn recht van zelfbeschikking uit te oefenen.

4. De souvereiniteit komt aan de Nederlands-Indonesische Unie (of Nederlands-Indonesisch condominium)

Deze oplossing werd o.m. bepleit door de "Hindustan Standard" (een der minder voraanstaande bladen van de Patèl-groep).

De Ambassadeurs-conferentie verklaarde zich tegen deze oplossing.

- a) Bestuur uitgeoefend door Nederland.

Ir. Ch.G. Cramer (Oud-lid van de Tweede Kamer, P.v.d.A.) verklaarde zich voorstander van deze oplossing.

- b) Bestuur uitgeoefend door Indonesie.

- c) Gezamenlijk bestuur der Uniegenoten (N.Hebriden).

In het eerder genoemde gesprek van Minister Roem met Minister van Maarseveen op 7 Nov.

jl. sprak Mr. Roem van een gemeenschappelijk bestuur, voor de tijd waarin de Papua-bevolking nog niet rijp is zich uit te spreken (nadat Z.E. Mr. van Maarseveen de mogelijkheid had geopperd van een plebisciet na verloop van een bepaalde periode).

Ook reeds op 8 Juli 1950 opperde Mr. Roem in een gesprek met Minister van Maarseveen de mogelijkheid van een samenwerking tussen

Nederland en Indonesie om Nieuw-Guinea tot ontwikkeling te brengen.

5. Trustschap.

Het Alg. Dagblad van 18 November 1950 stelt, dat de V.N. via haar organen een aandeel behoren te nemen in de lasten, die de voorbereidingen van de emancipatie van de bevolking van Nieuw-Guinea vele tientallen jaren zullen eisen. Nederland zou dan eventueel een vorm van souvereiniteit aan een internationaal lichaam moeten delegeren.

Spender deelde tijdens de besprekingen alhier mede, dat Australië niet voor een trustschap geporteerd was.

Yamin bracht ter R.T.C. tot uitdrukking dat beide Indonesische delegaties het trustschap als oplossing verwierpen.

Bn. van Ittersum noemde in zijn inleiding ter Ambassadeurs-conferentie als bezwaar, dat Indonesie al of niet samen met Nederland als trustee aangewezen zou kunnen worden, of dat Australië met steun van de Commonwealth met verdringing van Nederland trustee zou worden. (Nehru zeide te Singapore Australië boven Nederland te prefereren.).

In het algemeen acht men een bezwaar van de trustschapsvorm, dat ieder jaar het bestuur aan critiek kan worden onderworpen door alle leden van de Trustschapsraad en van de Alg. Vergadering van de V.N.

a) Nederland trustee.

Deze vorm wordt bepleit door Prof. v. Hamel in de "Maasbode" van 19 Oct. 1950.

b) Indonesie trustee.

Dit is in generlei vorm aanvaardbaar voor Australië (Austr. Aide-Mémoire van 25 April 1950).

c) Australië trustee.

Voorgesteld door Australië in Aide-Mémoire van 25 April 1950.

d) Nederland en Indonesie als trustees.

Onaanvaardbaar voor Australie (zie 5 b).

Verworpen door Yamin ter R.T.C.

Ambassadeurs-conferentie tegen.

Een minderheid ter Ambassadeurs-conferentie achtte een Unie Trusteeschap wel acceptabel indien Nederland met het beheer zou worden belast.

e) Nederland en Australie als trustees, over West-N.Guinea

Voorgesteld door Australie in Aide-Mémoire van 25 April 1950. De Aide-Mémoire acht deze oplossing echter minder gewenst dan overdracht souvereiniteit aan Australie of trusteeschap voor Australie alleen.

f) Nederland en Australie als trustee, over geheel Nieuw-Guinea.

Volgens Australische Kringen in Londen zou de Australische Regering een Nederlands-Australisch condominium (het blijkt niet duidelijk of dit bedoeld is voor West- of geheel Nieuw-Guinea) de beste oplossing blijven vinden (Intell.rapport 6 Nov. 1950 no. 112100-9291 G.S.). De correspondent van het Alg. Handelsblad te Sydney gaf als de mening van het Australische volk weer, dat Nederland zich met Australie tot een gemeenschappelijke ontwikkeling en verdediging van Nieuw-Guinea behoort te verbinden, of dat anders Nederland zijn rechten op de westelijke helft van Nieuw-Guinea prijs geeft en de zaak verder aan Australie overlaat.

De Ambassadeurs-conferentie was geporteerd voor een oplossing in deze zin.

g) Indonesie en Australie als trustees.

Indonesie onaanvaardbaar als trustee voor Australie.

Trustschapsvorm volgens mededeling Yamin ter R.T.C. onaanvaardbaar voor Indonesie.

h) Eén of meer andere mogendheden als trustee(s).

Volgens een brief van Canberra dd. 31 Oct. 1950 no. 112760-9371 G.S., stelde de Hoge Commissaris van Ceylon aldaar in een gesprek met Hasselman de mogelijkheid van een oplossing, waarbij Nieuw-Guinea als trustschap onder het bestuur van een aantal Aziatische mogendheden gesteld zou worden. Dit zou tevens een weg banen voor een afzet van het bevolkingsoverschot in deze gebieden, indien tegelijkertijd de economische ontwikkeling ter hand werd genomen.

i) De V.N. zelf als trustee (art. 81 Handvest).

Prof. Enthoven verdedigt ~~in~~ deze form in het Parool van 29 Sept. 1950 en uitvoeriger in een artikel getiteld "Over de toekomst van Nieuw-Guinea" in het maandblad "Socialisme en Democratie" (Nov. 1950).

j) Strategic Area.

In een eventuele trustschapsvereenkomst zou Nieuw-Guinea aangewezen kunnen worden als "Strategic Area" (art. 82,83 Handvest).

Artikel 82: "There may be designated, in any trusteeship agreement, a strategic area or areas which may include part of all of the trust territory to which the agreement applies"..... enz.

Indien een trustschap is aangewezen tot "Strategic Area" staat het niet onder de Trustschapsraad, doch onder de Veiligheidsraad, welke bevoegdheden aan de Trustschapsraad kan delegeren, voor zover redenen van veiligheid zich daartegen niet verzetten.

6. Internationalisering.

Internationalisering door het gebied te stellen onder een internationaal gezag, samengesteld uit bepaalde daartoe aangewezen staten, los van de V.N.; zulks ter voorbereiding van de volledige onafhankelijkheid (Tanger

Beheer volgens beginselen ook aan trustschap ten grondslag liggend.

De "Hindustan Standard" van 27 Juli 1950 suggereert dat "An administration board outside the scope of the UN Trusteeship Council, but consisting of Australia, Indonesia and a non-interested democratic third nation" het beheer zou moeten voeren en daarbij de strategische belangen van Australië waarborgen en buitenlands kapitaal (w.o. Nederlands) aantrekken.

7. Internationalisering onder toezicht van de V.N.

Als voorbeeld worde verwezen naar Lybië, waar het bestuur gevoerd wordt door een Hoge Commissaris en een bestuursraad, samengesteld uit een beperkt aantal landen. Deze organen staan echter onder toezicht van de V.N. De bedoeling van dit bestuur is Lybië na een periode van 3 jaar de status van onafhankelijkheid te doen verkrijgen.

8. Indonesie verkrijgt de soevereiniteit met beperkingen,

in de vorm van hetzij algeheel, hetzij gedeeltelijk overlaten van het de facto gezag aan:

a) Nederland, voorstel van Anak Agung ter R.T.C.:

souvereiniteit aan Indonesie, bestuur 75 jaar in Nederlandse handen.

Voorstel Hamid II, tijdens zijn Ministerschap van de R.I.S.: soevereiniteit aan Indonesie, dat Nieuw-Guinea voor 99 jaar aan Nederland in pacht geeft (later weersproken).

Dr. Boon noemt in de nota "De eenheid van Indonesie en Nieuw-Guinea" (no. 79431-7491 G.S.) de mogelijkheid de ontwikkeling van Nieuw-Guinea in Unieverband ter hand te nemen, waarbij op grond van het door Nederland te leveren aandeel een duidelijk omschreven medezeggenschap over het bestuur zou worden verkregen.

Dr. Hirschfeld stelt voor de soevereiniteit aan Indonesie over te dragen. De formele

overdracht zou eerst plaats moeten vinden op 1 Jan. 1952. Bij de overeenkomst ware te bepalen, dat bepaalde taken van overheidsbeleid ook nadien in Nederlandse handen zouden blijven. Later zouden deze gelijdelijk aan Indonesiers (hetgeen tevens betekent Papuas) moeten worden overgedragen. Overleg en samenwerking op dit gebied zouden kunnen geschieden in Unieverband (Dr. Hirschfeld's advies over Nieuw-Guinea, bijlage brief 19 Juli 1950, no. 76214-6067 G.S.).

De Heer Mouw bepleit eveneens afstand van de soevereiniteit aan Indonesie. Indonesie zou Nederland als tegenprestatie moeten verzoeken de leiding te nemen bij ontginning en exploitatie (brief van 6 Oct. 1950 no. 103145-8371 G.S.).

b) Eén of meer andere mogelijkheden.

c) De V.N.

9. Indonesie verkrijgt de volledige soevereiniteit.

Bepleit door leden van de Nederlandsche gemeenschap in Indonesie en Nederlandse ondernemers aldaar.

Sukarno.

10. Overdracht soevereiniteit aan Australie, al of niet onder zekere voorwaarden.

Voorgesteld door Australie in Aide-Mémoire dd. 25 April 1950.

+++++